

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА
ПЛЕЦЬКОГО В М. ОСВЕНЦІМ (ПОЛЬЩА)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ У СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
II Міжнародної науково-практичної конференції**

**Мукачево
12-13 травня 2022 року**

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 18 від «10» травня 2022 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (12-13 травня 2022 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2022. 495 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, туризму, розвитку індустрії гостинності та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЧЕКАН О. І. Теоретико-методологічні аспекти освітнього процесу сучасного дошкільника з ООП	211
ЧЕКАН О. І., ДОЧИНЕЦЬ Г. Д., ВОВЧОК В. М. Ігрова діяльність як чинник розвитку зв'язного мовлення дітей із ЗНМ	213
ЧЕКАН О. І., ЛУКАЧИНА Л. В., ЧУБИРКО К. Я. Наукові підходи щодо розвитку ігрової діяльності у дитини- дошкільника, що має ООП	215
ЧЕКАН О. І., МАРКУСЬ Ю. М., МАТЬОЛА І. В. Особливості пізнавальної діяльності дітей з ООП	216
ЧЕРЕПАНЯ М.Т. Соціальні інституції Закарпаття першої половини ХХ століття	218
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., МАТЕНЬКО Д. Театралізована діяльність у ЗДО як засіб музично-естетичного розвитку дітей	220
ЧЕРЕПАНЯ Н.І., ЧЕХ Н. Особливості формування соціально-моральної особистості в умовах співпраці закладу дошкільної освіти і сім'ї	222
ЧОВРІЙ С. Ю. Актуалізація ретродосвіду присвоєння кваліфікації вчителям початкових шкіл на Закарпатті (друга половина ХІХ – 40-і роки ХХ століття)	224
ШВАРДАК М.В. Особливості прийняття управлінських рішень керівником закладу освіти	226
ШВАРДАК М. В., ГИЧКА Т. І. Якість освіти: суть поняття та особливості оцінювання	227
ШКРІБА С. Стежками дитинства Івана Ющука	229
ШУТІЙ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Використання методів проблемного навчання на уроках у початковій школі	231

РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТРАЄКТОРІЇ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

БАРЧІЙ М.С., ВОРОНОВА О.Ю. Психологічні аспекти дистанційного навчання в сучасних умовах.....	234
БОБИРЄВА О.С. Концептуальний, змістовий та процесуальний рівень розробки інтерактивних технологій під час формування фахової компетентності у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.....	236
БРЕЦКО І. І., ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І. Психологічні особливості становлення емоційної компетентності студентів.....	238
ВАРГА В.-Д.М., БАРНА Х.В. Характеристика рівнів загального недорозвинення мовлення.....	240
ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І., КИСЛЯК Н.С. Психологічні особливості старшого шкільного віку.....	241
ВЛАСЮК С.І., ЧЕРЕПАНЯ Н.І. Фактори впливу на формування психофізичного здоров'я дітей дошкільного віку.....	243
ГАВРИШКО С.Г., ІЛЬКАНИЧ Н. М. Особливості мотивації учнів початкової школи до занять фізичними вправами.....	245
ГАРАПКО В. І. Роль групової роботи у навчанні писемного мовлення англійською мовою старшокласників.....	247
HERSTSOVSKA N., HUDACHEK V. Components of the content of lexical competence.....	249
ГЛАГОЛА Є., ТЕЛИЧКО Н. Комунікативний підхід як основа методики формування англомовної комунікативної компетентності учнів старшої школи.....	250
ДЕЯК В.В., ІВАНОВА В.В. Психолого-педагогічні засади словесної творчості дітей дошкільного віку.....	252

school and skills in basic speech activities can provide students with intercultural competence, and thus and access to other national cultures and thus to world culture.

Intercultural foreign language communication (and only this level of communication is normal) involves mutual understanding, not just understanding what is said and the ability to respond to the remark. The main prerequisite for mutual understanding, its basis is the cultural background, acquired knowledge of the culture of the country of the studied language, without which it is impossible to communicate in a foreign language, adequate to the goals and conditions of communication and cultural norms of the language community. The set of such background knowledge is defined as the cultural and regional aspect of communication.

Students' knowledge of the culture of the country whose language is being studied is quite low, as evidenced by the results of our testing. This is due to the fact that textbooks for secondary schools, although they contain some cultural and regional information, but they lack exercises to develop skills to use the acquired knowledge about the culture of the country of the studied language in the main types of speech activities [2, p. 82].

Therefore, considerable attention should be paid to the formation and development of skills and abilities to use knowledge related to the cultural and regional aspects in listening, speaking, reading and writing, which form intercultural competence.

Problems of research of cultural norms of language community, intercultural foreign language communication, formation of intercultural competence were considered by N.F. Borisko, E.M. Vereshchagina, VG Kostomarova, NB Ishkhanyan, OG Oberemko, Yu.I. Passova, VV Safonova, OI Selivanova, VL Skalkina, NK Sklyarenko, TG Ter-Minasova, O.B. Tarnopolsky, G.D. Tomakhina, VM Topalova, MO Faenova, VP Furmanova, A. Bessmertnyi, N. Brooks, M.D. Brown, T. Higgs, R. Lado, R. Scarcella, R. Oxford, T. Tan, B. Tomalin, S. Stempleski and many others.

During the analysis of current textbooks and educational and methodological complexes for secondary schools, insufficient representation of materials for the formation of intercultural competence was revealed, which allowed us to conclude that it is necessary to select cultural and regional studies materials. Analysis of the requirements for educational materials, which are put forward in modern methodological research, allowed to clarify the general requirements for cultural and regional materials, namely: authenticity, informativeness, taking into account age and national mentality of students, compliance with the program; educational materials must meet two more requirements: cultural and local lore value and general knowledge of the realities included in them among native speakers.

Among the special requirements for certain educational materials of cultural and regional nature are the following: for texts-polylogues – the text-polylogue should reflect real typical situations of communication of Ukrainian schoolchildren with their English-speaking peers and adults; the plot of the text-polylogue should reflect the realities of the countries of the studied language; some students have to speak on their own behalf, the rest – to play the role of native speakers of English; to cognitive and

виникає багато помилок специфічного характеру, що є причиною неуспішності дітей при навчанні в школі.

Багаторічне вивчення Т. Філічевою мовлення 6-7-річних дітей дозволило встановити, ще одну категорію дітей, яка виявляється за межами вище описаних рівнів і може бути визначена як IV-й рівень мовленнєвого недорозвитку – нерізко виражене недорозвинення мовлення.

У дітей з IV-м рівнем недорозвинення мовлення виявляються незначні порушення всіх його компонентів. У дітей немає яскравих порушень звуковимови є лише недоліки диференціації звуків [Р - Р'], [Л - Л'], [j], [Щ - Ч - Ш], [Т' - Ц - З - З'] та ін. і характеризується своєрідністю порушення складової структури, дитина розуміє значення слова не утримує в пам'яті фонемний образ, в результаті чого спотворення звуконаповненості в різних варіантах:

– персеверації (наполегливе повторення якого-небудь складу) «блїблїотекар» - бібліотекар; – перестановки звуків і складів «комосновт» - космонавт; – елізії (скорочення голосних при збігу); –парафазії (заміни складів) «мотокилист» - мотоциклїст; – у окремих випадках опускання складів «велопедист» - велосипедист; – додавання звуків «їгруша» - груша, та складів «вовочї»; – млява артикуляція і нечітка дикція залишають враження загальної змазаності мовлення; – помилки при вживанні: іменників зі зменшено-пестливими суфіксами, іменників із суфіксами одиничності, іменників, що характеризують емоційно-вольовий і фізичний стан об'єктів, присвійних прикметників.

Отже, загальне недорозвинення мовлення – це різні складні мовні розлади, при яких порушується формування всіх компонентів мовної системи, тобто звукової сторони (фонетики) і смислової сторони (лексики, граматики).

Література

1. Рїбцун Ю. В. Науково-методичне забезпечення реалїзації спеціальної освіти дітей із ЗНМ / Ю. В. Рїбцун // Логопед. – 2011. – № 8 (8) серпень. – С. 4–11.
2. Соботович Є., Трофименко Л. Особливості засвоєння дітьми із ЗНМ узагальненого лексичного значення слова та його понятійної співвіднесеності. – К. Дефектологія №1, 2000.
3. Трофименко Л. Новий зміст корекційного навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ II-III ступенів // Дефектологія. – 2007. – № 3. – С. 34-40.

УДК 159.9:37.011.3-052

ВАРГА В.С., БУЧМЕЙ І.І., КИСЛЯК Н.С.
Мукачївський державний університет

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Старший шкільний вік – надзвичайно складний період психосоціального розвитку на якому відбувається перехід від несамотійного та залежного дитинства до самотійної та відповідальної дорослості торкається усіх аспектів життя, супроводжується внутрішніми та зовнішніми суперечностями, які знаходять своє відображення у теоретичних підходах до юнацького віку.

Особистісне самовизначення в старшому шкільному віці детерміновано рядом новоутворень: розвитком самосвідомості, що пов'язане зі здійсненням

особистісної рефлексії, інтелектуальним розвитком, становленням власної ідентичності, пошуком смислу життя, потребою встановлення індивідуалізованих стосунків зі значущими іншими, “романтизмом” (Л.І.Божович, Е.Еріксон, М.Кле, І.С.Кон, Ж.Піаже, В.А.Роменець, С.Л.Рубінштейн, Т.М.Титаренко).

На відміну від підліткового вікового етапу, в юнацькому віці особливу значущість набуває особисте майбутнє, розширюються хронологічні межі життєвої перспективи, підвищується самооцінка особистості (Дж.Л.Клінеберг, І.С.Кон). Однак створення особистістю образу майбутнього ще недостатнє для організації власного життя. Необхідною умовою є визначення цілей, вміння відбирати необхідні дії та послідовно їх реалізовувати [2].

Основним новоутворенням цього віку, за Е.Еріксоном є життєве самовизначення. Юність – це пора розвитку перспективи, планів на майбутнє, формування світосприйняття, особистісного та професійного самовизначення.

Активні пошуки свого місця в житті, плани на майбутнє на основі визначення покликання – все це створює особливу соціальну ситуацію спілкування особистості у даний віковий період. Для особистості особливої актуальності набувають фундаментальні завдання соціального та особистісного самовизначення [1].

Межа переходу від підліткового до юнацького віку дуже умовна і за різними схемами періодизації припадає на різний календарний вік. У схемі вікової періодизації онтогенезу юнацький вік було визначено як 17-21 рік для юнаків і 16-20 років для дівчат. Психологи розходяться у визначенні вікових меж юності. У західній психології взагалі переважає тенденція до об’єднання отрочтва та юності у єдиний період, що називають періодом дорослішання, змістом якого є перехід від дитинства до дорослості, а його межі можуть сягати від 12-14 до 25 років. У вітчизняній науці прийнято розглядати юність як самостійний період розвитку людини, його особистості та індивідуальності [4].

Юність розглядається як фаза переходу від залежного дитинства до самостійної і відповідальної дорослості, що, передбачає, з одного боку, завершення фізичного, зокрема статевого, дозрівання, а з іншого - досягнення соціальної зрілості [3].

Основним особистісним новоутворенням цього періоду стає психологічна готовність до самовизначення та процес формування цього новоутворення.

Відомо, що в старшому шкільному віці провідною є навчально-професійна діяльність (Д.Б.Ельконін). Вибір професії або її спеціалізації стає важливою складовою особистісного самовизначення, що відбувається внаслідок аналізу майбутньої діяльності під кутом зору її практичного використання, а також оцінки власних особистісних ресурсів (Ш.Бюлер, Л.С.Виготський).

Самовизначення – центральне питання у ранньому юнацькому віці. Усвідомлення свого місця у майбутньому, своєї життєвої перспективи Л.І.Божович вважала центральним моментом психічного та особистісного розвитку в цьому віці. Найважливіша психологічна умова для виникнення і розвитку життєвих перспектив учнів - їх ціннісні орієнтації [1].

Таким чином, дорослішання як процес соціального самовизначення є багатомірним та багатогранним. Відчуття дорослості формується не загальною, як в підлітковому віці, а як чоловіча або жіноча дорослість. Особливо інтенсивно розвивається сприймання себе як особи певної статі з характерними потребами, мотивами, ціннісними орієнтаціями, ставленням до представників протилежної статі та відповідними формами поведінки. Найяскравіше всі суперечності та труднощі дорослішання проявляються у формуванні життєвої перспективи.

Література

1. Ананьев Б.Г. Избранные психологические труды: в 2-х томах. - Т.1. - М.: Педагогика, 1980. -230с.
2. Божович Л.И. Этапы формирования личности в онтогенезе // Вопросы психологии. - 1978. - № 4. - С. 47-56. - С. 23-24.
3. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины/ Е.П. Ильин. - СПб.: Питер, 2002. – С. 147.
4. Петренко В.Ф. К построению духовной вертикали // Вопросы психологии. - 1996. - № 2. - С. 143-148.

УДК 613.954:613.86-053.4-042.3

ВЛАСЮК С.І., ЧЕРЕПАНИЯ Н.І.
Мукачівський державний університет

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дошкільний вік у розвитку дитини є періодом, коли закладається фундамент її здоров'я та фізичного розвитку. Однак стан здоров'я дітей в даний час далеко не відповідає ні потребам, ні потенційним можливостям розвитку в сучасному суспільстві.

Захворюваність дітей, які відвідують заклади дошкільної освіти, продовжує залишатися високою та має тенденцію до збільшення. Особливу тривогу викликають дані досліджень, які свідчать про поширення серед дошкільників різних форм ортопедичних порушень, зокрема порушень постави, які становлять близько 70% від усіх захворювань.

Здоров'я дитини залежить не тільки від ряду факторів: біологічних, екологічних, соціальних, гігієнічних, а також від характеру педагогічних впливів. Як одну з причин порушень у формуванні та збереженні здоров'я дітей дошкільного віку виділяють підвищення вимог до змісту дошкільної освіти, введення додаткових занять з навчання читання та письма, іноземних мов, та інших предметів, більш орієнтованих на шкільне навчання. Дані причини не тільки ускладнюють побудову освітнього процесу, але і можуть призвести до неприпустимої втрати здоров'я у дітей.

Розвиток дитячого організму являє собою динамічний процес морфологічної та функціональної перебудови, що реалізується генетичною програмою під впливом факторів навколишнього середовища.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>